

vpliv trendov na slovenskem trgu dela na pokojninski sistem

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 13.5. 2011

TRG DELA – VSTOPNA TOČKA

VIŠANJE BREZPOSELNOSTI MED MLADIMI...

Mladi se v zadnjem času soočajo s vse večjimi problemi vstopa na trg dela. Če je bilo **aprila 2008 7.033** registrirano brezposelnih oseb, starih med 18 in 25 let, jih je bilo **aprila 2011 že 10.588**. Izrazito večji skok registrirane brezposelnosti je bil v starostni skupini od 25 do 30 let, kjer se je v istem času število registrirano brezposelnih povečalo iz **9.200 na 16.355** registrirano brezposelnih.

Tabela 1: število registrirano brezposelnih mladih

Starostni razred	apr. 2005	apr. 2006	apr. 2007	apr. 2008	apr. 2009	apr. 2010	apr. 2011
nad 18 do 25 let	19.240	16.511	9.693	7.033	10.595	11.113	10.588
nad 25 do 30 let	15.158	15.228	11.589	9.200	13.020	15.691	16.355

Če pogledamo registrirano brezposelnost med višje in visoko izobraženimi, prav tako vidimo izjemen porast- če je bilo **aprila 2008** med registrirano brezposelnimi **4.293** oseb z višjo oziroma visoko izobrazbo, jih je bilo **aprila 2011 9.071**.

Tabela 2: Število registrirano brezposelnih višje in visoko izobraženih

Stopnja izobrazbe	apr. 2005	apr. 2006	apr. 2007	apr. 2008	apr. 2009	apr. 2010	apr 2011
VII+VIII	4.537	5.102	4.946	4.293	5.465	7.047	9.071

...TER BEG V PREIZOBRAŽEVANJE...

V Sloveniji je bilo po podatkih Eurostat-a v letu 2008 kar **71% populacije mladih (15-24)** vključenih v formalne oblike rednega izobraževanja na sekundarni in terciarni ravni, pri čemer je povprečje EU 27 slabih 60%.

Po podatkih SURS in izračunih avtorjev raziskave Mladina 2010 se je število podiplomskih študentov v Sloveniji od v obdobju 2000-2009 **povečalo za 305%** in v letu 2009 znašalo že skoraj 16.000 študentov (Mladina 2010, 115)

Po podatkih raziskave Evrostudent III 2005 – 2008 (2008) je skupno povprečno trajanje študija v **Sloveniji 6,9 let**, kar nas postavlja prav v vrh te primerjalne raziskave glede na ta indikator (Vir: EUROSTUDENT, 2009). Če pogledamo podatke SURS, vidimo da je bilo v letu 2009 v študijski proces vključeno **20.244 študentov**, starih med 26 in 34 let.

Tabela 3

Študenti terciarnega izobraževanja po vrsti programa študija (redni, izredni, Slovenija, letno											
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Vrsta programa - SKUPAJ	83.816	91.494	99.214	101.458	104.396	112.228	114.794	115.944	115.445	114.391	114.873

... VODI V ZNIŽEVANJE ŠTEVILA ZAVAROVANCEV...

Število zavarovancev do 24 leta starosti med leti 2002 in 2008 se je zmanjšalo za 14,4 odstotne točke. V istem obdobju se je pokojninska doba za to starostno skupino znižala za 8 mesecev (Vir: ZPIZ, 2009).

... IN V VSE VEČ FLEKSIBILNIH ZAPOSILITEV

Po raziskavah Mladina 2000, 2010 se je delež zaposlenih za nedoločen čas v obdobju 2000-2010 skoraj prepolovil, izrazito pa se je povečal delež mladih brez, ali z manj stalnimi oblikami dela (Mladina 2000, 2010).

Tabela 3: Zaposlitveni status mladih (15 – 29 let); raziskava Mladina 2000, 2010 (v %)

Raziskava	Redno zaposlen za določen čas	Redno zaposlen za nedoločen čas	Samozaposlen (tudi kmet)	Ima redno honorarno delo (dijaki, študentje, ostali)	Nima rednega dela (dijaki in študenti in ostali)
Mladina 2000	17,7	29	3	7,8	42,5
Mladina 2010	14,1	16,3	3	11,5	55,1

49.309.200 €

Tolikšen je znesek dodatnih prihodkov v pokojninsko blagajno na letni ravni ob predpostavki takojšnjega prenosa 15.000 študentov starejših od 26 let na trg dela v obliki redne zaposlitve in postavitvi njihove povprečne plače na višino 1125 € (po podatkih iz leta 2006 je povprečna plača oseb starih med 20 in 29 let enaka 75,2% povprečni plači, ka preračunano na povprečno plačo iz februarja 2011 v višini 1493,54 € znese 1125 € bruto).

119.000 USD

Toliko več davka iz dobička in socialnih prispevkov v povprečju ustvari oseba iz OECD države s terciarno osebo v svoji delovni dobi v primerjavi z osebo s srednješolsko ravniyo izobrazbe. (OECD, Education at a glance 2010).

13,5%

Tolikšen je delež oseb med nižje kvalificirani fizičnimi delavci v Sloveniji, ki so pozitivno odgovorili na vprašanje »ALI BOŠ SPOSOBEN OPRAVLJATI SVOJE DELO PRI STAROSTI 60 LET« v zadnji vseevropski raziskavi fundacije EUROFOUND o delovnih pogojih (2010). Ta podatek nas uvršča daleč na zadnje mesto v tej kategoriji. Ali z drugimi besedami: le vsak sedmi anketirani iz te skupine se počuti dovolj sposobnega za delo pri 60 letih! Medtem pa je v Nemčiji recimo takšnih 56.6%, na Danskem celo 61,5%.

184245

Tolikšno je število nižje kvalificiranih fizičnih delavcev v Sloveniji, ki bodo glede na podatke fundacije EUROFOUND nesposobni opravljati svoje delo pri starosti 60 let (osnova so podatki SURS o številu delovno aktivnih v tretjem četrtletju 2010).

18,76 milijona

Tolikšno je bilo število nadur pri 3.364 poslovnih subjektih, ki so odgovorili na vprašalnik LP ZAP Zavoda RS za zaposlovanje v letu 2008.

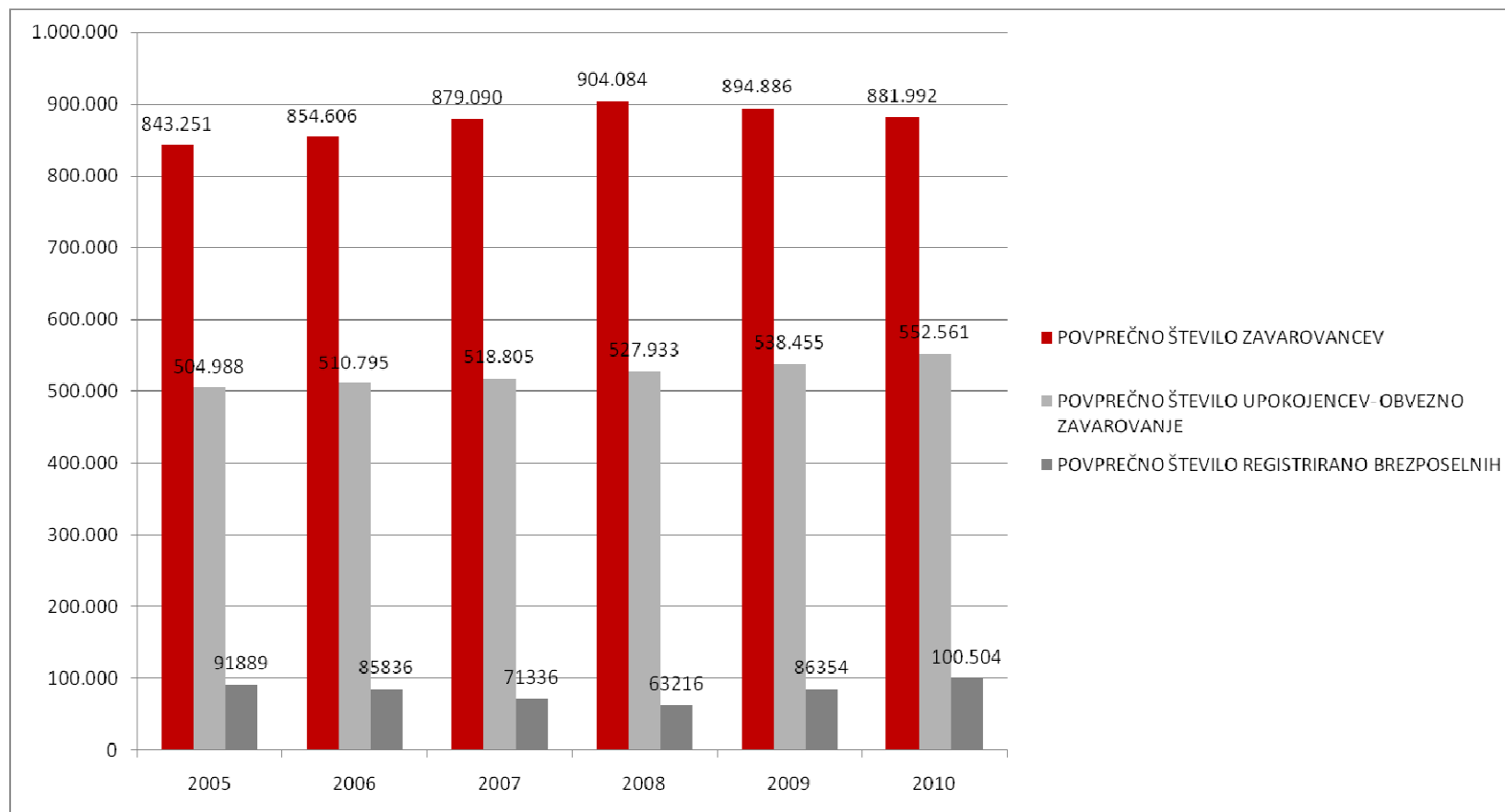
9019

Tolikšno je število delavcev, ki bi se jih lahko zaposlilo zgolj iz fonda nadur poslovnih subjektov iz leta 2008.

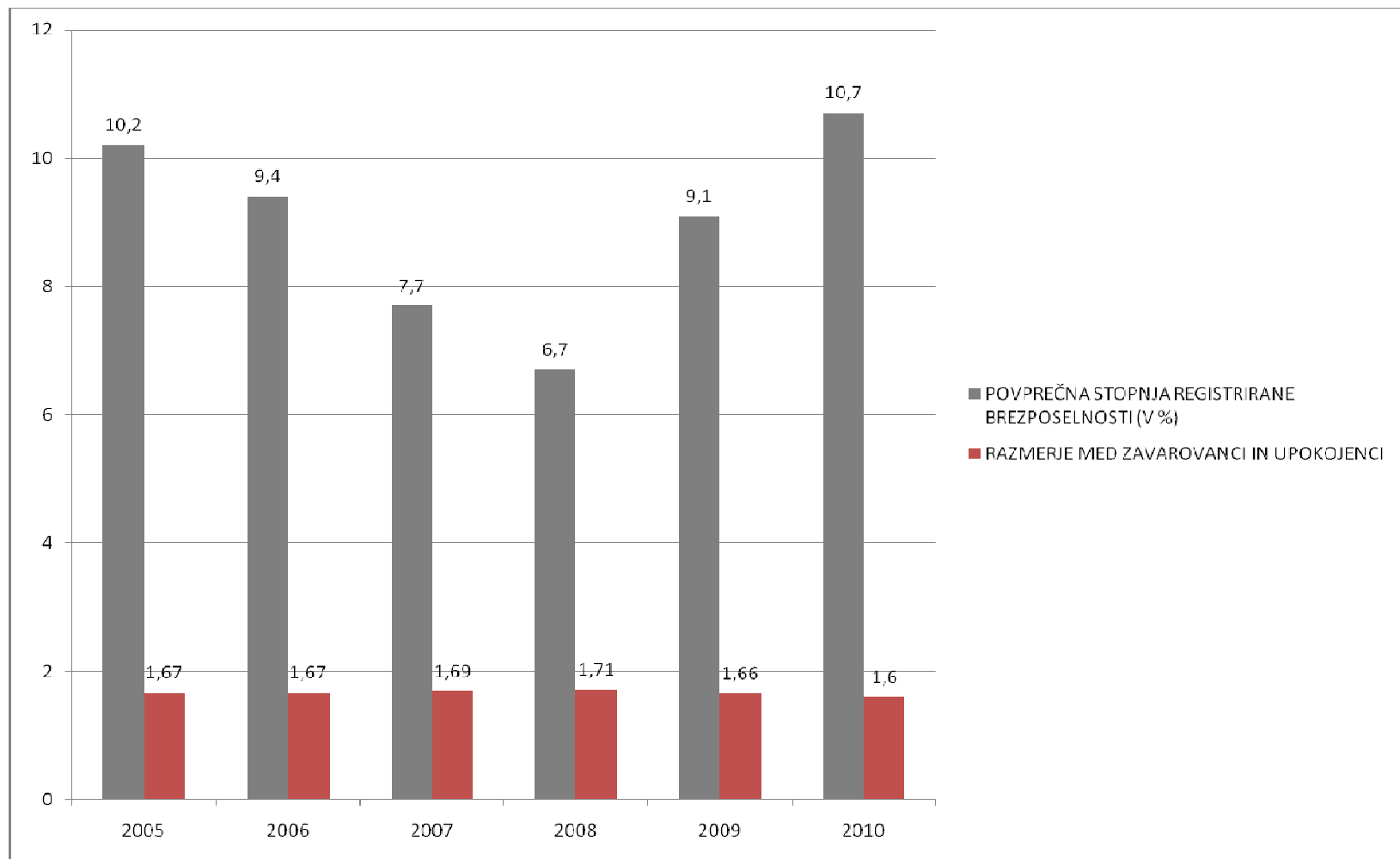
3.281.022 €

Tolikšen je znesek dodatnih letnih prihodkov iz prispevkov v pokojninsko blagajno na letni ravni za teh 9019 delavcev.

Slika 1: povprečno število zavarovancev, upokoјencev iz obveznega zavarovanja ter registrirano brezposelnih (2005- 2010) (Vir: ZPIZ, ZRSZ)

Slika 2: Povprečna stopnja registrirane brezposelnosti in razmerje med zavarovanci ter upokojnenci (2005 – 2010) (Vir: ZRSZ, ZPIZ)

KOMENTAR: Kakor je jasno videti, na razmerje med zavarovanci in upokojenci logično še kako vpliva število oziroma stopnja brezposelnosti, saj se s tem sorazmerno zniža priliv iz naslova obveznega pokojninskega zavarovanja.

174.828.811,8 €

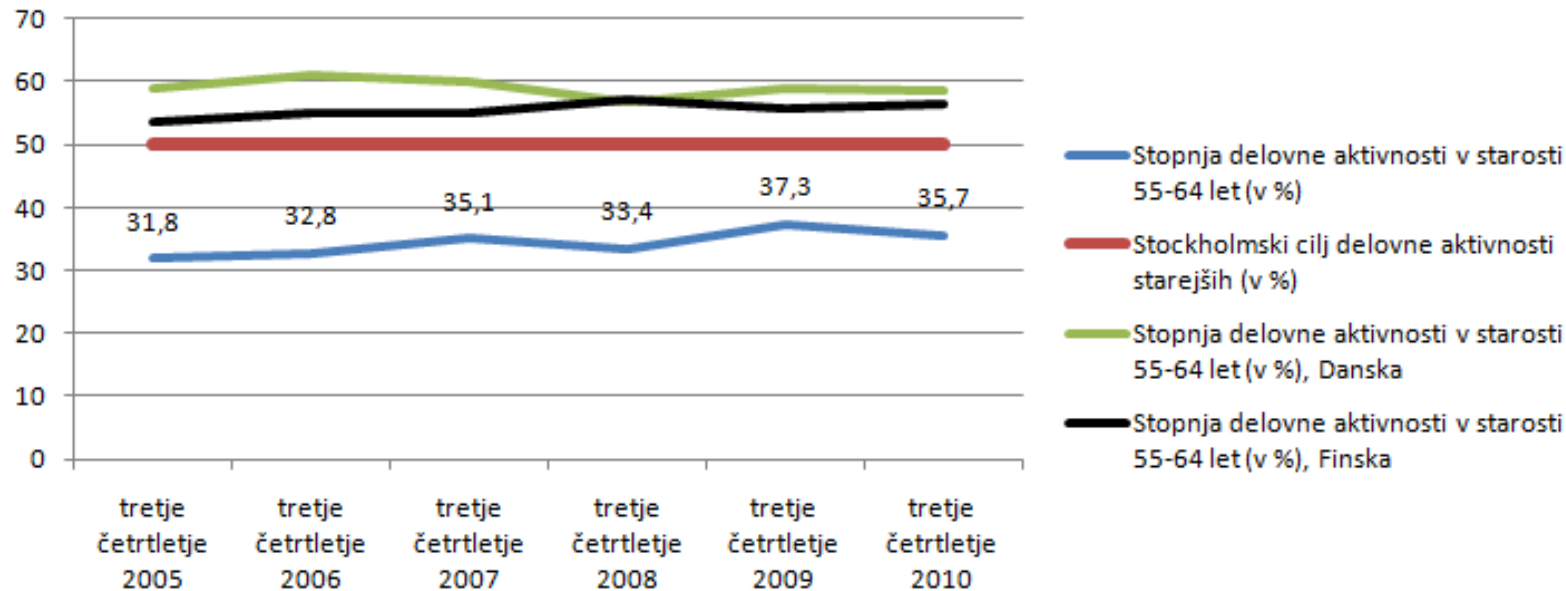
Tolikšen je znesek dodatnih letnih prihodkov v pokojninsko blagajno iz naslova prispevkov v primeru scenarija znižanja števila registrirano brezposelnih iz ravni aprila 2011 (111.561) na raven leta 2008 (63.216) in optimalnega prehoda registrirano brezposelnih v redno zaposlitev (2/3 oseb bi dobilo bruto plačo 1.1100 €, ostali 1.500 €).

TRG DELA: PROTI IZSTOPU

V tretjem četrletju 2010 je bil po podatkih SURS-a v Sloveniji delež delovno aktivnega prebivalstva v starosti med 55 in 64 let 35,7 odstotkov (96.000 oseb), kar nas v EU27 uvršča na samo dno po tem indikatorju.¹ Na drugi strani se je izjemno povečalo število starejših registrirano brezposelnih oseb (50 -60 let); če je bila aprila 2008 ta številka 20.476, je bila aprila 2011 ta številka že 36.382.

Leta 2001 je Spomladanski svet v Stockholmu zastavil cilj doseganja povprečno 50% stopnje zaposlenosti starejših (55 – 64 let) znotraj Unije do leta 2010. Slovenija se zagotovo ne more pohvaliti, da se močno približuje temu cilju – za razliko od nekaterih drugih držav, kot recimo Danska ali Finska.

Slika 3: Stopnja delovne aktivnosti starejših (55-64 let), v%

Vir: EUROSTAT, 2010, 2011

222.649.971,6 €

Tolikšen je znesek dodatnih letnih prihodkov v pokojninsko blagajno iz naslova prispevkov v primeru uresničitve Stockholmskega cilja (50% stopnja delovne aktivnosti starejših) in ob predpostavki višine bruto plače 1.400 €. Po podatkih SURS –a je bilo v prvem polletju leta 2010 v Sloveniji 261.154 oseb, starih od 55 do 64 let. Po podatkih

¹ Glej: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do>

SURS iz tretjega četrtnetja 2010 je bilo v tem času delovno aktivnih 96.000 oseb starih med 55 in 64 let. Ob upoštevanju demografskih projekcij EUROSTAT-a, ki govorijo o 294.854 osebah starih med 55 in 64 let v letu 2020, je 50% delež delovno aktivnih v tej populaciji 147.427, kar pomeni dvig števila zaposlenih starejših za **54.427** oseb.

Ali povedano drugače: namesto da se aktivno pristopi k približevanju ciljev tako Stockholmskega cilja kot ciljev strategije Evropa 2020, ki v delu »vključujoča rast« recimo pod prvi cilj postavi cilj 75 odstotne stopnje zaposlenosti žensk in moških v starosti od 20 do 64 let,² se javno politični odločevalci izmikajo temu cilju s podaljševanjem delovne dobe, kar pa bo srednjeročno le še poslabšalo nacionalne kazalnike Slovenije na tem področju, saj se bo nerešen problem nizke zaposlenosti starejših ob odmikanju upokojitvene starosti le še razširil na več generacij in s tem tako relativno kot absolutno povečal.

OB IZSTOPU IZ TRGA DELA

5.448

Tolikšno je število oseb, ki bodo po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje izpolnjevale pogoje za upokojitev po več kot enem letu prejemanja denarnega nadomestila, kar pomeni da po novem Zakonu o urejanju trga dela ne bodo imeli pravice do plačila socialnih prispevkov. Upoštevajoč nova določila ZPIZ 2 se lahko torej realno vprašamo kaj bo s temi osebami- po eni strani so namreč premladi za polno upokojitev, po drugi strani pa so glede na razmere na trgu dela in po besedah delodajalcev »prestari« za zaposlitev. V kako težki situaciji se je znašlo teh 5.448 oseb, na pove zgodba delavke, katere podjetje je šlo leta 2009 v stečaj. Delavka je ostala je brez službe in je pristala na Zavodu RS za zaposlovanje, kjer je do sredine januarja 2011 prejemnica nadomestila. Žal je s 01.01.2011 v veljavi novi zakon o urejanju trga dela in ji do upokojitve ne morejo več plačevati prispevkov, ker ji do upokojitve manjka več kot eno leto, konkretno eno leto in devet mesecev.

3,2 let

Za toliko se je v obdobju med 2002 in 2006 povečala povprečna starost ob izstopu iz trga dela, kar pomeni da se je glede na povprečje EU27 le-ta povečala dvakrat hitreje v polovičnem času (glej: tabela 4). (Vir: Evropska komisija, 2010).

² Glej: http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/inclusive-growth/index_sl.htm

Tabela 4: Povprečna starost ob izstopu iz trga dela, 2001 – 2008

Država članica	Dvig povprečne starosti ob izstopu iz trga dela med leti 2001 in 2008 (v letih)
Belgija	4,8**
Bolgarija	3,1
Češka	1,7
Danska	-0,3
Nemčija	1,1
Estonija	1
Irska	0,9***
Grčija	0,1* (2002- 2008)
Španija	2,3
Francija	1,2
Italija	1
Ciper	1,2**
Latvija	0,3
Litva	1***
Luksemburg	n.p.
Madžarska	n.p.
Malta	2,2
Nizozemska	2,3
Avstrija	1,7**
Poljska	2,7**
Portugalska	0,7
Romunija	-4,3
Slovenija	3,2****
Slovaška	1,2**
Finska	0,2**
Švedska	1,7

OPOMBA: * upošteva se obdobje 2002 – 2008 / ** upošteva se obdobje 2001 – 2007 / ***upošteva se obdobje 2001 – 2006 / **** upošteva se obdobje 2002 - 2006